

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 594/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného advokátom Mgr. Lukášom Kysuckým, Kamenná 3607/29, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Martin sp. zn. 25Tp/50/2024 z 23. júla 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1Tpo/35/2024 zo 14. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 14. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25Tp/50/2024 z 23. júla 2024 a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1Tpo/35/2024 zo 14. augusta 2024. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a viesť „*vec do stavu korešpondujúceho s relevantnými právnymi predpismi*“. Zároveň sa domáha priznania mu náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Martin (ďalej len „OR PZ“) pod ČVS: ORP-794/1-VYS-MT-2023 z 1. júna 2024 vznesené obvinenie pre skutok právne kvalifikovaný ako zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3 Trestného zákona.

3. Uznesením sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 25Tp/50/2024 z 2. júna 2024 bol sťažovateľ z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby. Zároveň bol týmto rozhodnutím zamietnutý návrh sťažovateľa na nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením sp. zn. 25Tp/50/2024 z 23. júla 2024 okresný súd (sudca pre prípravné konanie) zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku a zároveň zamietol jeho návrhy na nahradenie väzby písomným sľubom podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

5. Proti rozhodnutiu okresného súdu z 23. júla 2024 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 1Tpo/35/2024-175 zo 14. júla 2024 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v prvom rade poukázal na niektoré okolnosti jeho trestnej veci, v ktorých nachádza pochybenie orgánov činných v trestnom konaní s negatívnym dopadom na jeho právo na obhajobu, a to najmä pri vykonávaní prvotných procesných úkonov s jeho osobou. Išlo predovšetkým o neprítomnosť ním zvolených obhajcov, ktorí sa vyšetrovacích úkonov (osobnej prehliadky sťažovateľa a domovej prehliadky) nezúčastnili z dôvodu ich nezastihnuteľnosti (telefonicky oznámili, že sú momentálne vzdialení v iných krajoch Slovenska) a zároveň vyšetrovateľka OR PZ (ďalej len „vyšetrovateľka“) jeho žiadosti o ustanovenie mu obhajcu nevyhovela s odôvodnením, že ide o neodkladný úkon, ktorého výkon nemôže odložiť. Výčitka sťažovateľa smerovala aj k tomu, že osobnú prehliadku spočívajúcu v jeho vyzlečení sa donaha absolvoval na verejnom priestranstve. Ďalšie úkony (poučenie, spisovanie zápisníc a osobných vecí) s ním boli vykonávané v čase, keď bol unavený a spal.

7. Pochybenie vyšetrovateľky, ktoré malo za následok porušenie práva na obhajobu, malo spočívať aj v tom, že vstúpila do telefonického rozhovoru sťažovateľa s obhajcom. Navyše, je neprípustné, aby vyšetrovateľka pod priamym dozorom prokurátora nahrávala na obrazovo-zvukový záznam komunikáciu podozrivého s obhajcom, do tejto komunikácie vstupovala a zasahovala.

8. V ďalšom sťažovateľ namieta, že rozhodnutie, ktorým mu bolo vznesené obvinenie, vychádzalo zo záveru predbežného vyjadrenia Kriminalisticko-expertízneho ústavu Policajného zboru Slovenská Ľupča (ďalej len „KEÚ“) obsiahnutého v skutkovej vete tohto uznesenia (konkrétne išlo o stanovenie počtu bežných jednotlivých dávok drogy), ktoré však nezodpovedá zákonu ani ustálenej judikatúre.

9. Podľa názoru sťažovateľa mu nemohlo byť zákonne vznesené obvinenie na podklade predbežného vyjadrenia KEÚ, pretože ním nebola zistená koncentrácia drogy, teda jej účinná látka, a v takom prípade nie je možné určiť počet bežných jednotlivých dávok drogy. Pritom podľa rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6Tdo/22/2019 z 12. júna 2019 ak v skutkovej vete nie je uvedená účinná látka omamnej a psychotropnej látky, potom skutok nenapĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona. Tiež je podľa sťažovateľa neprípustné, aby skutková veta rozhodnutia obsahovala nasledujúcu časť: „z predloženého množstva materiálu

s hmotnosťou 0,928 g by podľa KEÚ PZ bolo možné pripraviť minimálne 17 bežných jednotlivých dávok drogy s obsahom minimálne 10 mg absolútneho metamfetamínu vo forme bázy“, pretože ide o otázku právnú, ktorá nemôže tvoriť skutkovú vetu. Navyše, KEÚ nie je oprávnený rozhodovať, čo sa považuje za obvykle jednorazovú dávku drogy, a ani stanovovať jej množstvo, keďže pojem „obvykle jednorazová dávka drogy“ je pojmom právnym.

10. Sťažovateľ stroho poznamenal, že v uznesení o vznesení obvinenia je nepravdivo uvedené, že odmietol vypovedať za prítomnosti svojho obhajcu.

11. Zásadným spôsobom bolo porušené jeho právo na obhajobu a právo na spravodlivý súdny proces, keďže do spísania ústavnej sťažnosti mu nebolo umožnené nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu, hoci o to písomne požiadal.

12. Sťažovateľ upozornil aj na postup okresného súdu (sudkyne pre prípravné konanie) pri výsluchu svojej osoby v súvislosti s rozhodovaním o jeho vzatí do väzby 2. júna 2024. Na tomto výsluchu sa podľa sťažovateľa v rozpore s § 302 ods. 2 prvou vetou Trestného poriadku zúčastnili osoby, ktorých prítomnosť bola označeným ustanovením vylúčená. Súd účasť iných osôb pri neverejnom zasadnutí pripustil, dokonca ich ani neidentifikoval. Súdu, prokurátorovi a sťažovateľovi boli tieto osoby neznáme, nie sú uvedené v zápisnici z neverejného zasadnutia ani v súdnom spise. Nachádzali sa v pojednávacej miestnosti až do konca neverejného zasadnutia. Až po podpise zápisnice konajúca sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu na dopyt obhajcu tieto osoby identifikovala ako operatívnych pracovníkov OR PZ. Túto skutočnosť napriek požiadavke obhajcu okresný súd odmietol zaprotokolovať do zápisnice. Došlo tak k porušeniu práva sťažovateľa byť vypočutý za prítomnosti iba osôb vymedzených v Trestnom poriadku. Nie je pravdou tvrdenie krajského súdu, že príslušníci v civile uviedli svoje služobné zaradenie, na čo obhajca na otázku súdu, či žiada opravu zápisnice, od jej opravy upustil.

13. Nadväzujúc na uvedené, sťažovateľ predostrel svoje presvedčenie, že jeho väzobné stíhanie je od počiatku nezákonné z dôvodu absencie materiálnych podmienok väzby. Od vznesenia obvinenia vyšetrovací spis neobsahoval žiaden procesne spôsobilý dôkaz, na podklade ktorého by bolo možné hovoriť o dôvodnom podozrení, že skutok spáchal. Tvrdí, že väzobné dôvody tzv. pokračovacej väzby nemožno opierať o skutočnosť, že je stíhaný pre inú trestnú činnosť časovo predchádzajúcu trestnej činnosti, pre ktorú má byť väzobne stíhaný.

14. K dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu v priebehu konania nepristúpili podľa sťažovateľa žiadne ďalšie skutočnosti, z ktorých je možné vyvodiť pravdepodobnosť, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Konajúce súdy reálnu obavu z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom striktnnejšie a dôslednejšie nerozviadli, ale len odkázali na rozhodnutia, ktorými bol vzatý do väzby. Rozhodnutia napadnuté ústavnou sťažnosťou preto sťažovateľ považuje za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 25Tp/50/2024 z 23. júla 2024 a uznesením krajského súdu sp. zn. 1Tpo/35/2024

zo 14. augusta 2024, ktorými bola v konečnom dôsledku zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Sťažovateľ označeným rozhodnutiam vytýka ich arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu:

16. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (I. ÚS 136/2024, I. ÚS 143/2024, IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021).

17. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 249/2021).

18. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd trestne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy nadriadenému druhostupňovému súdu. Sťažovateľ teda disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresného súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil a o ktorej následne rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1Tpo/35/2024-175 zo 14. júla 2024. Pretože právomoc krajského súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa predchádzala oprávneniam ústavného súdu, je vylúčená jeho právomoc (ústavného súdu) na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu:

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

20. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia (III. ÚS 271/07, I. ÚS 58/2017).

21. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

22. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 165/02).

23. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, inak môžu byť závery všeobecného súdu predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00).

24. Ústavný súd napokon pripomína, že súdne preskúmanie zákonosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky okrem iného na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby

pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

25. Z hľadiska uvedených téz ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia krajského súdu, ktorý sa v prvom rade zaoberal namietanou prítomnosťou osôb pri výsluchu sťažovateľa sudkyňou pre prípravné konanie okresného súdu 2. júna 2024, po ktorom bol vzatý do väzby. Krajský súd aj svojím vlastným šetrením zistil, že dve dotknuté osoby v civilnom oblečení boli operatívni pracovníci odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Martin participujúci na predvádzaní sťažovateľa na tento úkon, ktorí „vypomáhali“ ďalším dvom policajtom v služobnej rovnošate – príslušníkom pohotovostnej motorizovanej jednotky Sučany Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline, a to z dôvodu potreby preventívneho posilnenia eskorty, keďže sťažovateľ sa už v minulosti (25. novembra 2022) počas eskortovania pokúsil o útek z okresného súdu.

26. Z vyjadrenia sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu krajský súd taktiež zistil, že sťažovateľ počas celého výsluchu nejavil žiadne obavy z prítomnosti osôb v pojednávacej miestnosti, ich prítomnosť nenamietal a ani nežiadal, aby sa jeho výsluch vykonal v ich neprítomnosti, rovnako ani jeho obhajca. Na výsluchu sa vyjadroval v rozsahu, ktorý sám uznal za vhodný. K postupu polície pri jeho zadržaní výslovne uviedol, že k výhradám sa „dnes“ vyjadrovať nebude, preto sa nimi sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu prípadne nemohla ani zaoberať.

27. Podľa názoru krajského súdu sťažovateľom opísanú situáciu pri jeho výsluchu 2. júna 2024 pred rozhodnutím o väzbe nebolo možné považovať za nezákonný stav s dopadom na možnosť uplatnenia práva na obhajobu. Z obsahu zápisnice nevyplývali námietky či už obhajcu, alebo sťažovateľa, ktoré by boli uplatnené postupne v priebehu výsluchu. Nedôvodnosť uplatnenej námietky podľa krajského súdu umocňoval aj fakt, že sťažovateľ nestál pred súdom prvýkrát, a preto je absolútne nelogické, aby v prítomnosti svojho obhajcu, s ktorým mal možnosť sa radiť v priebehu výsluchu (obvinenému umožnil súd poradu s obhajcom aj pred výsluchom), rázne nenamietal skutočnosti uvádzané v sťažnosti a vzdal sa aj opravného prostriedku proti rozhodnutiu o väzbe, a to len z dôvodu obavy z prítomnosti viacerých osôb v pojednávacej miestnosti, o ktorých nevedel, kto sú. Je to v rozpore aj s jeho správaním v postavení podozrivej osoby, keď pri jednotlivých procesných úkonoch jasným a určitým spôsobom prejavil vôľu, pokiaľ s niečím nesúhlasil, a to napr. aj v prítomnosti prokurátora odmietol podpísať zápisnice (napr. o osobnej prehliadke, o zadržaní, o výsluchu zadržanej osoby).

28. K argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa procesných úkonov, ktoré s ním boli vykonávané ešte ako s osobou podozrivou, krajský súd uviedol, že sťažovateľ bol ihneď po zadržaní poučený o svojich právach, vyšetrovatelka mu umožnila telefonicky sa skontaktovať s dvomi svojimi obhajcami, ktorí informovali, že sa neodkladných úkonov nezúčastnia. S obhajcom bolo sťažovateľovi umožnené skontaktovať sa aj pri spisovaní zápisnice o zadržaní. Sťažovateľ následne oznámil, že obhajca sa zúčastní len rozhodovania o väzbe.

29. Ako podozrivá osoba bol sťažovateľ vyšetrovatelkou poučený, že má právo využiť možnosť telefonickej komunikácie s osobami, ktoré označí ale s tým, že počas telefonického rozhovoru je prítomný policajt, ktorý je oprávnený ukončiť hovor, ak je z jeho obsahu zrejmé, že je marený účel konania (§ 34 ods. 4 *in fine* Trestného poriadku v spojení s § 33b Trestného poriadku, pozn.).

30. Na základe takto zistených skutočností krajský súd konštatoval, že postup vyšetrovateľky pri zabezpečení prítomnosti obhajcu bol v súlade so zákonom najmä § 33b a § 85 ods. 6 Trestného poriadku. Po zadržaní sťažovateľa ako podozrivého a zvolení obhajcu bol sťažovateľovi umožnený telefonický kontakt s obhajcami, vyšetrovateľka obhajcu oboznámila s ďalším postupom, vykonala neodkladné úkony bez ich prítomnosti, avšak výsluch sťažovateľa ako podozrivého už prebehol v prítomnosti zvoleného obhajcu, ktorý sa pred výsluchom oboznámil so spisovým materiálom (záznam o nazretí do spisu 1. júna 2024, na č. 1. 169 spisu). Právo sťažovateľa na obhajobu tak nebolo v tomto štádiu porušené. Právo podozrivého sťažovateľa na obhajobu nebolo porušené ani vykonaním neodkladných úkonov (osobná prehliadka, prehliadka iných priestorov a domová prehliadka) bez prítomnosti obhajcu, pokiaľ zvolený obhajca prejavil vôľu nezúčastniť sa ich.

31. S poukazom na prítomnosť obhajcu pri výsluchu zadržaného podozrivého sťažovateľa nebolo podľa krajského súdu potrebné zabezpečiť náhradného obhajcu. Len ak je zvolený obhajca nedosiahnuteľný v lehotách podľa § 85 ods. 4 Trestného poriadku (v lehote 48 hodín do odovzdania súdu) a zadržaná osoba si nezvolí iného obhajcu, je daná povinnosť už v tomto štádiu trestného konania ustanoviť náhradného obhajcu, čo nebol tento prípad.

32. Svoje stanovisko krajský súd zaujal aj k právnej kvalifikácii skutku, vychádzal pritom nielen z predbežného vyjadrenia KEÚ, ale už aj zo znaleckého posudku z 13. júna 2024, ktorým bolo upresnené množstvo zaistenej drogy. Prihliadnuc na novelu Trestného zákona účinnnej od 6. augusta 2024, konštatoval, že stíhaný skutok naďalej vykazuje znaky drogového trestného činu, avšak aktuálne podľa § 171 Trestného zákona. Posúdenie trestnosti konania krajský súd vykonal aj s ohľadom na § 135c a § 135d Trestného zákona (upravujúcich ustanovenie množstva omamných látok, psychotropných látok, rastlín a húb obsahujúcich omamné látky alebo psychotropné látky, pozn.) a vyčísleného množstva zadržanej drogy a jej účinnosti ustálenej v znaleckom posudku z 13. júna 2024.

33. K ďalším výhradám sťažovateľa krajský súd uviedol, že námietky súvisiace s postupom polície pri výkone osobnej prehliadky na verejnom priestranstve, resp. zaujatosti polície proti jeho osobe sú predmetom žiadosti o prešetrenie postupu polície a tieto skutočnosti budú šetrené v organizačnej štruktúre orgánov činných v trestnom konaní. Pokiaľ sťažovateľ poukázal na okolnosti začatia trestného stíhania vo veci uznesením z 12. decembra 2023, t. j. v čase, keď sa podľa vlastných tvrdení nenachádzal na území Slovenskej republiky bez predloženia dôkazov o týchto tvrdeniach, krajskému súdu absentoval podklad na vyhodnotenie ich pravdivosti. Sťažovateľovi však bolo po jeho zadržaní jedným uznesením z 1. júna 2024 aj začaté trestné stíhanie a aj vznesené obvinenie pre už uvedený skutok.

34. K otázke dôvodnosti vedenia trestného stíhania proti sťažovateľovi krajský súd uviedol, že z dovtedy vykonaného dokazovania vyplývali skutočnosti dostatočne svedčiace o tom, že skutok sa stal, má znaky trestného činu a sťažovateľ je dôvodne podozrivý z jeho spáchania. Vychádzal pritom najmä zo zápisníc o vykonaní osobnej prehliadky, fotodokumentácie, znaleckého posudku KEÚ a iných.

35. Dôvody väzby sa podľa krajského súdu oproti prvotnému rozhodnutiu o väzbe sťažovateľa nezmenili. Navyše, žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu bola podaná (doručená okresnému súdu 10. júla 2024) v krátkom časovom slede po rozhodnutí o vzatí sťažovateľa do väzby (2. júna 2024). Pretože prvostupňový súd podrobne, jasne a zrozumiteľne uviedol

konkrétne skutočnosti, ktoré boli podkladom na vyvodenie dôvodnej obavy z pokračovania v páchaní obdobnej trestnej činnosti v tejto počiatočnej fáze trestného stíhania, krajský súd sa s nimi stotožnil a v celom rozsahu odkázal na túto časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu.

36. Za zákonné krajský súd považoval aj rozhodnutie súdu prvého stupňa o nemožnosti nahradenia väzby sťažovateľa. Prijal argumenty okresného súdu, že ani písomný sľub ani dohľad probačného a mediačného úradníka neboli dostatočným nástrojom, aby sťažovateľovi zabránili pokračovať v trestnej činnosti, a to najmä s poukazom na závažnosť stíhanej trestnej činnosti v spojení s konkrétnymi skutočnosťami zakladajúcimi dôvod väzby.

37. Pretože krajský súd vo viacerých aspektoch odkázal na odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu, ústavný súd sa oboznámil aj s obsahom prvostupňového rozhodnutia. Takýto postup korešponduje s rozhodovacou praxou ústavného súdu, ktorá vychádza z predpokladu, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydaných v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 543/2022, III. ÚS 67/2023, II. ÚS 429/2024, IV. ÚS 639/2023), pretože tieto konania tvoria z hľadiska predmetu jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania. Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia ústavný súd pristúpil k ich zhodnoteniu vo vzájomnej integrite a dôvodovej celistvosti. V nadväznosti na uvedené je tiež potrebné konštatovať, že v zmysle judikatúry ústavného súdu (m. m. napr. I. ÚS 136/2024) je prípustné, ak sa krajský súd s dôvodmi uvedenými v uznesení okresného súdu stotožní a v podrobnostiach naň odkáže.

38. Okresný súd k skutkovej stránke veci uviedol, že osobnou prehliadkou sťažovateľa bola uňho nájdená čierna kožená kapsička, v ktorej sa nachádzal materiál s hmotnosťou 0,928 g a priemernou koncentráciou metamfetamínu 74,6 % hmotnostných (vyjadrené ako voľná báza). Predložené množstvo obsahujúce 692 mg absolútneho metamfetamínu KEU považuje za 15 až 69 bežných jednotlivých dávok drogy, ktoré sú spôsobilé po aplikovaní ovplyvniť psychiku užívateľa a tento skutok má znaky zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3 Trestného zákona.

39. Dôvodnosť vznesenia obvinenia sťažovateľovi potvrdzovali viaceré dôkazné prostriedky. Boli nimi najmä zápisnica o vykonaní osobnej prehliadky, fotodokumentácia a znalecký posudok KEÚ z 13. júna 2024.

40. Danosť väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (tzv. preventívnej väzby) okresný súd nachádzal v prvom rade v osobe sťažovateľa, ktorý bol dovedty 23-krát súdne trestaný a aktuálne vyšetrovaného skutku sa mal dopustiť v skúšobnej dobe predchádzajúceho podmieneného odsúdenia za súčasného uloženia probačného dohľadu. Opisujúc, za akú trestnú činnosť už bol sťažovateľ v minulosti odsúdený, okresný súd konštatoval sťažovateľove sklony k páchaniu rôznej trestnej činnosti, ktorej sa začal dopúšťať už ako mladistvý a jeho predošlé odsúdenia nevedli k náprave. Vzťah sťažovateľa k normám spoločenského správania a všeobecne k povinnosti dodržiavať zákony okresný súd hodnotil ako na nízkej úrovni.

41. Dôvodné podozrenie, že sťažovateľ môže byť drogovo závislý, vyplývalo aj z predchádzajúcich odsúdení, keď v roku 2017 bol odsúdený pre prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia na tom

skutkovom základe, že v čase zákazu vedenia motorových vozidiel viedol vozidlo pod vplyvom drog. Obdobného konania sa dopustil opakovane a roku 2018 bol odsúdený za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia a prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Okresný súd tak dospel k podozreniu, že sťažovateľ môže byť konzumentom omamných a psychotropných látok, preto existovala vysoká miera rizika nepredvídateľnosti jeho konania a ďalšieho možného pokračovania v páchaní trestnej činnosti.

42. Možné pokračovanie sťažovateľa v páchaní trestnej činnosti podľa okresného súdu predstavovalo i to, že je nezamestnaný a pracuje len brigádnicke. Jeho príjmy tak boli sporné. Zvyšovalo to obavu z pokračovania v trestnej činnosti na účel zabezpečovania si živobytia, prípadne zabezpečovania si omamných alebo psychotropných látok páchaním trestnej činnosti.

43. Vzhľadom na osobu sťažovateľa a na povahu prípadu bol sudca okresného súdu pre prípravné konanie toho názoru, že väzbu nebolo možné nahradiť žiadnym inštitútom nahrádzajúcim väzbu.

44. Substitúcia väzby s poukazom na charakter sťažovateľovi za vinu kladenej trestnej činnosti spolu s konkrétnymi skutočnosťami zakladajúcimi dôvod väzby sa podľa okresného súdu javila ako celkom nedostatočná. Prepustenie z väzby aj po zohľadnení účinkov dohľadu probačného a mediačného úradníka, ako i písomného sľubu by výrazne zvýšilo riziko zmarenia účelu trestného konania pokračovaním v páchaní trestnej činnosti sťažovateľom. Okresný súd mal na zreteli, že v tom čase sťažovateľ nedával dostatočnú záruku, že by dodržiaval súdom uložené obmedzenia a zákazy, najmä zákaz požívania návykových látok, pod ktorých vplyvom sa v minulosti dopustil viacerých protiprávných konaní. Pripomenul, že sťažovateľ sa mal stíhaného skutku dopustiť počas skúšobnej doby podmieneného odsúdenia s vykonávaným probačným dohľadom, ktorý zrejme nebol dostatočný, aby sťažovateľ opäť nebol dôvodne podozrivý zo spáchania trestného činu, preto bolo potrebné dočasne ho izolovať od spoločnosti, a tým mu zabrániť v prípadnom ďalšom páchaní trestnej činnosti.

45. Podľa názoru ústavného súdu z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu jednoznačne vyplýva, že konajúce súdy sa pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa všetkými relevantnými tak právnymi, ako aj skutkovými otázkami zaoberali a na tieto dali jasné a presvedčivé odpovede. Z rozhodnutí súdov tvoriacich jeden celok je zreteľné, v čom spočívalo splnenie materiálnych podmienok väzby sťažovateľa a vyčerpávajúcim spôsobom uviedli zistené konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplývala dôvodná obava, že by sa sťažovateľ po svojom prepustení na slobodu mohol správať spôsobom predpokladaným v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Opis týchto konkrétnych skutočností, pre ktoré bolo v konečnom dôsledku rozhodnuté o potrebe ponechania sťažovateľa v tzv. preventívnej väzbe, je podľa ústavného súdu výpovedný a presvedčivý, spĺňajúci požiadavky čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy kladené týmito ustanoveniami na rozhodnutie o osobnej slobode.

46. Argumentácia oboch súdov a na ňu nadväzujúce prijaté právne závery sú pritom založené na racionálnej úvahe s uvedením logických súvislostí prameniacych zo zistených konkrétnych skutočností. Uvedené dôvody sú pochopiteľné, rozumné, dostatočné a najmä opreté o vykonané dôkazy. Z rozhodnutí nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty, zmyslu a účelu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského (a okresného) súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Podľa

názoru ústavného súdu nemožno prijať názor sťažovateľa, že by konajúce súdy reálnu obavu z pokračovania v trestnej činnosti striktnejšie a dôslednejšie nerozviekli.

47. Krajský súd neopomenul reagovať ani na ďalšie námietky sťažovateľa, ktoré v rovnakom rozsahu premietol do ústavnej sťažnosti.

48. Okrem už spomenutých otázok obligátnych pre posúdenie opodstatnenosti (dôvodnosti) pokračovania pozbavenia sťažovateľa osobnej slobody sa zaoberal aj „nezákonnosťou“ prítomnosti osôb v pojednávacej miestnosti pri jeho výsluchu v súvislosti s rozhodovaním o jeho vzatí do väzby. Vykonával k tejto skutočnosti šetrenie, ktorým celú okolnosť ozrejmil, avšak porušenie práv sťažovateľa v tejto súvislosti nezistil. Ústavný súd bez toho, aby hodnotil nevyhnutnosť riešenia tejto procesnej otázky v konaní o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu len poznamenáva, že sťažovateľom uplatnená argumentácia o porušení jeho základného práva na obhajobu prítomnosťou osôb pri jeho výsluchu je značne nepresvedčivá a záver krajského súdu v tejto záležitosti je rozhodne potrebné považovať za akceptovateľný.

49. Takisto sa krajský súd dostatočne presvedčivo vysporiadal s námietkami porušenia práva na obhajobu pri vykonávaní prvotných úkonov s osobou sťažovateľa. Postup vyšetrovateľky hodnotil ako zákonný, svoj záver pritom podporil konkrétnymi zistenými skutočnosťami, ktoré subsumoval pod príslušné ustanovenia Trestného poriadku. Zároveň ústavný súd považuje za ústavnoprávne konformné, pokiaľ krajský súd v určitých otázkach (priamo nepodstatných pre rozhodovanie o väzbe t. j. nemajúcich dopad na posúdenie danosti formálnych a materiálnych podmienok väzby) atakujúcich postup vyšetrovateľky odkázal sťažovateľa na postupy v rámci štruktúr orgánov činných v trestnom konaní. V tejto súvislosti uvádza, že aj rozhodnutie o vznesení obvinenia (ktorému sťažovateľ vytykal nedostatky) je v prvom rade preskúmateľné príslušným prokurátorom vykonávajúcim dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu v rámci rozhodovania o väzbe skutočne nevzniká, s prihliadnutím na zásady a podmienky rozhodovania o osobnej slobode, priestor na vykonanie prieskumu rozhodnutia o vznesení obvinenia v takej miere ako to príslúcha prokurátorovi vykonávajúcemu dozor prípadne všeobecnému súdu v ďalších štádiách trestného konania.

50. Podstatným pre zachovanie ochrany základných práv sťažovateľa bolo, že tak okresný súd, ako aj krajský súd skúmali splnenie formálnych a materiálnych podmienok pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa väzbou a uviedli konkrétnu skutočnosť vyplývajúcu z konkrétnych dôkazov, ktoré ponechanie sťažovateľa vo väzbe adekvátne odôvodňovali.

51. Sťažovateľom prezentovaná argumentácia podľa ústavného súdu nie je spôsobilá vyvolať ním sledovaný zámer, teda spochybniť ústavnú konformitu napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

52. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

53. Poukazujúc na všetky dosiaľ uvedené zistenia a dôvody, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu je dostatočné, presvedčivé, bez znakov svojvôle. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vo vzťahu k zákonom predpokladanému ponechaniu sťažovateľa vo väzbe nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcim súdom vrátane právnej úpravy základného práva na slobodu podľa ústavy s dôsledkom jeho porušenia.

54. Na základe uvedených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu:

55. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím konajúcich súdov o jeho osobnej slobode, poukazujúc na svoju konštantnú judikatúru, uvádza, že vo veciach, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, sa uplatňuje vzťah špeciálneho a všeobecného, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivými čiastkovými právami tvoriacimi súčasť základného práva na súdnu ochranu garantovaného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a ustanoveniami čl. 17 ústavy, ktorý garantuje osobnú slobodu. Z uvedeného vyplýva, že čl. 46 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľ tiež namieta, je v trestných veciach v zásade aplikovateľný len na rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia vzneseného proti konkrétnej osobe, t. j. na konanie a rozhodovanie vo veci samej, kým na rozhodovanie vo väzobných veciach je aplikovaná špeciálna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy. Je to tak z dôvodu, že označený článok ústavy zahŕňa všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto sa na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikujú špeciálne ustanovenia o osobnej slobode vyplývajúce z čl. 17 ústavy, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ústavy a naň nadväzujúce ďalšie články siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy garantujúce právo na súdnu ochranu (m. m. napr. I. ÚS 100/04, II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, I. ÚS 95/2021).

56. Sťažovateľ teda namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu (ale aj okresného súdu) v súvislosti s rozhodovaním o pokračovaní jeho väzby, na ktoré sa ním označené články ústavy vecne nevzťahujú.

57. Obdobne vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu (ako aj okresného súdu) ústavný súd pripomína, že označené ustanovenie je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach opäť aplikovateľné v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. trestnom obvinení) a nevzťahuje sa v plnom rozsahu na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska väčšiny procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“), v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pritom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene [(čl. 5 ods. 4 dohovoru); k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESLP z 8. 11. 2005, body 124 –125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESLP z 26. 10. 2006, body 103 a 115]. Uvedené síce nevylučuje, aby v odôvodnených prípadoch bolo možné aplikovať aj také procesné garancie, ktoré svojou povahou sú podradené pod čl. 6 dohovoru, ich využitie však prichádza do úvahy iba primerane (*mutatis mutandis*) s prihliadnutím na osobitosti konania o pozbavení osobnej slobody (Trepashkin proti Rusku, č. 2, rozsudok, 16.12. 2010, č. 14248/05, bod 148). O takéto okolnosti však v prejednávanej veci podľa názoru ústavného súdu nejde.

58. S prihliadnutím na uvedené je ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto časti zjavne neopodstatnená a z tohto dôvodu ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

59. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu